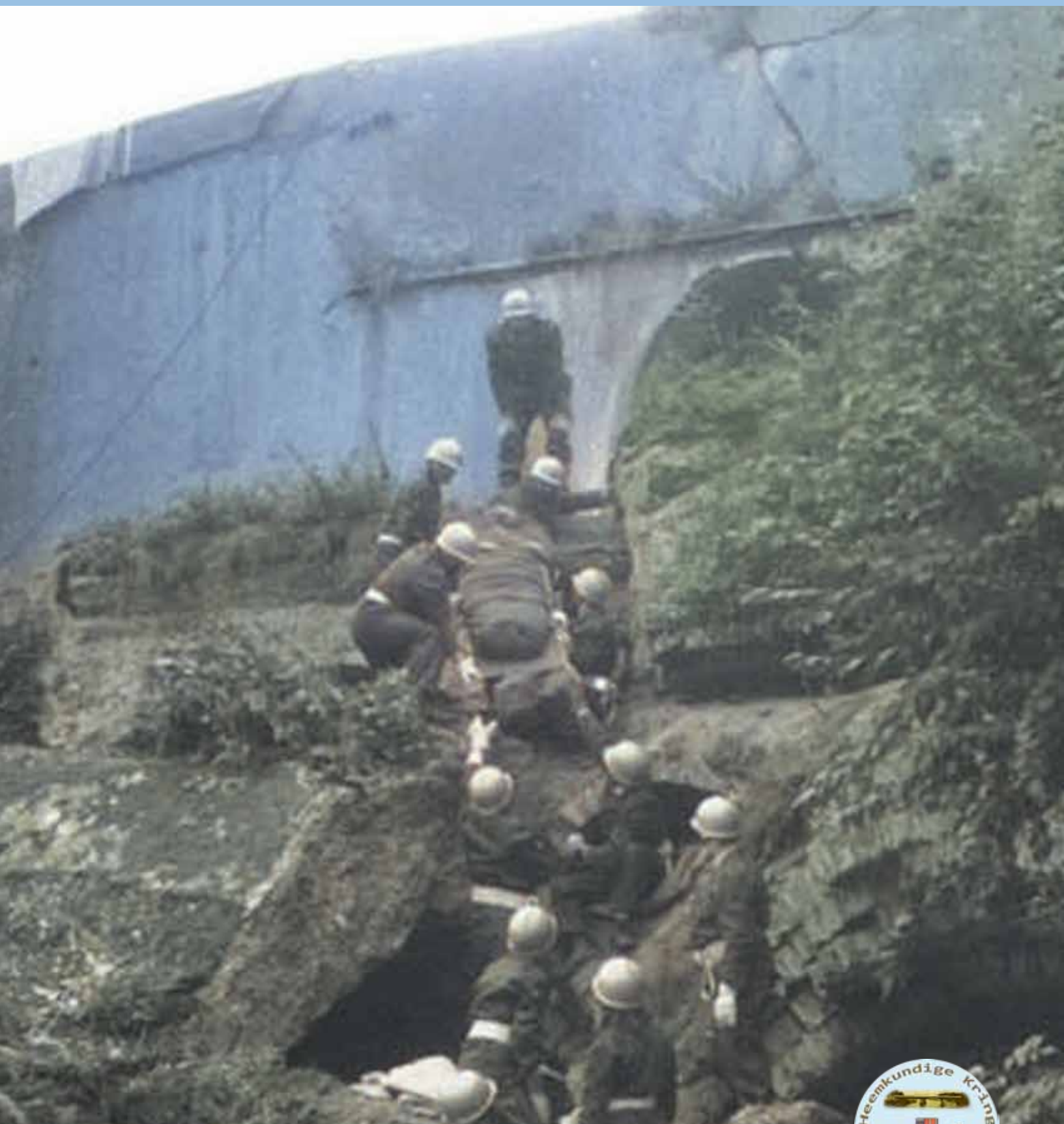

Heemkundige Kring Dr. Croquet - Walem

MAGAZINE 74 - Civiele Bescherming

Driemaandelijkse uitgave : juli - augustus - september 2024

Colofon

Dit magazine is een uitgave van
vzw Heemkundige Kring
Dr. Croquet Walem

Maatschappelijke zetel:
Koning Albertstraat 9
B-2800 Walem

www.heemkundewalem.be
info@heemkundewalem.be

U kan lid worden door
overschrijving van
15 euro op rekening nr.:
BE23 7512 0773 0691
dan krijgt u de volgende nummers
van ons tijdschrift in uw bus.

**Redactie en medewerkers
van dit nummer:**

**Staf Daems
Hugo Rom
Tom Van Buggenhout
Dirk Verreth**

**Foto voorpagina:
Oefening van Civiele Be-
scherming tijdens "Open
Deur Dag" in 1965**

Onze ereleden

B vB architecten BV	Michiels Frank
Bellon Bert - Loiselle Martine	Michiels Victor
Belmans Wilfried	Morrens Paul
Bogaerts-Rombauts	Nauwelaerts Eugene
Bruynseels - Christiaenssens	Nuyts Dirk - Smets Krista
Caelen Karel - Lucas Van de Leur	Poot Jaak
Carpentier Christiane	Resseler Alex - Troch Sonia
Ceulemans Bouwewijn	Resseler Willy
Coeckelbergh Willy - Op de Beeck Rose	Richard Hofmans
Daems Staf	Rom Hugo
De Belder Karel	Rymenams Frans
De Coster J. - Guyot Lalignant A.	Steensels Danny - Van Malderen Sabine
De Groef Gerard	Tournaye Jos
De Koninck Jan	Uten Mika
De Laet Pieter	Van Buggenhout Tom - Veys Ann
De Win - Van Reeth	Van Camp Agnes
Dokter en Mevrouw Frans De Greve	Van Genechten Gaby
Dokter Liekens Jo	Van Look Julette
Dox - Vercammen	Van Malderen Stefaan
Duquene S. - Van Buggenhout C.	Vandamme Ricardo
Figeys Jos	Vansant Elza
Gebroeders Peeters BVBA (Schrijnwerkerij)	Verbeeck Ludo
Gijsemans Jan	Vercammen Fons (AXA Bank)
Gilon Els (Haarstudio Ellix)	Vergaelen Robert
Gilon-Tielemans	Verlinden Jan
Henskens Melissa ('t Warm Bakkertje)	Vervaeck Benny
Honsia Clara	Voet Hans - Nuyts Magda
Huysmans Florentina	Wilms Dirk
Laurent Olivier	Wouters Gerald (Aannemer)
Marivoet Herman	
Marivoet Martin	
Marivoet Walter - van Berckelaer Liz	
Merckx Eddy - Tanghe Annabel	

Editio

Het wandelpad rond het fort, vlakbij de altijd drukke Nationale Baan 1, biedt een snelle ontsnapping in het groen. In mijn jeugd was dit de dichtstbijzijnde manier om de mysterieuze wereld van het Fort van Walem te benaderen. Op het eiland binnen de brede gracht had de Civiele Bescherming haar hoofdkwartier, een afgesloten en onbekende wereld.

De geheimzinnigheid werd versterkt door verhalen die de ronde deden in het dorp en op school: er zou een atoomschuilkelder zijn, kernwapens werden er bewaard, en er was een geheime gang die aan de oostkant onder de gracht doorliep en uitkwam in een betonnen kelder langs het wandelpad.

De overstroming van 1976 lichtte een tipje van de sluier: als je huis onder water stond, mocht je zandzakken gaan halen op het fort. Dat was voor mij de enige keer dat het fort echt verbonden leek met het dorp.

Tegenwoordig geef ik regelmatig rondleidingen op het fort. Sommige bezoekers vertellen me dat ze er vroeger, toen het nog zo afgesloten was, stiekem zijn binnengeraakt en door de gangen hebben gedwaald. Af en toe krijg ik nog vragen over de oude verhalen: waar die atoomschuilkelder is of over de vermeende kernwapens. Wat betreft die kernwapens leg ik uit dat de Civiele Bescherming wel wat radioactief materiaal had om hun geigertellers te kalibreren, en dat dit in de hoofden van sommige mensen misschien werd verward met kernwapens. Maar als bezoekers me vragen naar de geheime gang, hou ik met een glimlach het mysterie graag in stand, misschien omdat ik zelf zou willen dat het waar was.

In dit tijdschrift behandelen we de periode van de Civiele Bescherming op het fort. We wandelen langs de poort van Roosendaal, tellen de passen ten noorden van Mechelen en lezen de krant van 1954. Dirk Verreth deelt zijn mooiste (jeugd)herinneringen in 't Schureke.

 tvb

De inkompoort van het fort toen het Nationale Commandopost van de Civiele Bescherming was.

Civiele Bescherming

De vroege jaren

Tijdens de eerste wereldoorlog breidde het slagveld zich uit naar het luchtruim: zeppelins, luchtballonnen en vliegtuigen werden mee ingezet om het pleit te beslechten. Ook de inzet van gifgassen was een nieuwe factor. Vanaf dan beperkte oorlogsvoering zich niet langer tot een beperkt slagveld, maar het deinde breder uit, waardoor ook burgers en burgerdoelen een factor werden in de oorlogshandelingen. In tijden van oorlog konden er geen legereenheden worden ingezet om de (eerste) nood van de burgerbevolking te lenigen, ze waren immers nodig om actief krijgshandelingen te verrichten ter bescherming van de bevolking.

Dit bracht de Belgische overheid in 1934 tot de oprichting van een "Bond voor Passieve luchtbescherming van de Bevolking en de Burgerlijke instellingen". Hun taak was om de bevolking te waarschuwen, de eerste zorgen toe te dienen en het puin te ruimen na bombardementen. De bond organiseerde zich op gemeentelijk en stedelijk niveau.

Tijdens de tweede wereldoorlog organiseerde de dienst onder andere in Antwerpen en Luik reddingswerkzaamheden na de inslagen van V1- en V2- bommen eind 1944.

Na de tweede wereldoorlog

In 1945 werd de Passieve Luchtbescherming omgevormd tot een Nationaal Hulpkorps (NHK) met hoofdkwartier in het Jubelpark. Ze maakten gebruik van materiaal dat afkomstig was van de geallieerden (waaronder Amerikaanse vrachtwagens, Engelse pompen en klein Frans en Belgisch materieel). Voor het eerst werd er beroepspersoneel aangeworven.

In 1951 werd het Nationaal Hulpkorps omgevormd tot het Korps Burgerlijke Bescherming met een eigen statuut dat werd vastgelegd werd in het KB van 11 maart 1954.

In 1959 maakte het hoofdkorps in het Jubelpark plaats voor het legermuseum.

Uiteindelijk Civiele Bescherming

In 1953 nam de Civiele Bescherming zijn intrek in het fort van Walem en vanaf 1964 was deze standplaats zelfs de nationale commandopost en dit tot 1993.

De wet van 28 maart 2003 legde het takenpakket van de Civiele Bescherming vast. Er werd beslist dat de Civiele Bescherming in actie komt op vraag van de minister van Binnenlandse Zaken, een burgemeester, een provinciegouverneur, op vraag van een ander hulpverleningskorps zoals de brandweer of wanneer een provinciaal rampenplan in werking treedt. De eenheden van de Civiele Bescherming leveren dus versterking aan de andere hulpdiensten.

Sinds 2003 levert de Civiele Bescherming manschappen en materieel die in het kader van B-FAST-operaties worden ingezet.

1965 - Opendeurdag

Hoofdfront met monument

Evacuatie oefening aan het ingestorte hoofdfront

Achter de poorten van het fort begon de afgesloten wereld van de Civiele Bescherming die uitzonderlijk toegankelijk tijdens een opendeurdag.

Rechter halve caponnière, met veel minder begroeiing dan vandaag. Interventiewagens staan ten toon

1975 - Helicopterdrama

Gazet van Mechelen Dinsdag 29 april 1975

Drama bij oefening helicopter

Walem – Vier Mechelse brandweerlui en een lid van de Burgerlijke Bescherming zijn gistervoormiddag omstreeks half twaalf bij het Varec-bedrijf te Mechelen op de grens van Walem te pletter gestort toen het net waarin zij samengepakt lagen en dat bengelde aan de Alouette van de Burgerlijke Bescherming van Liedekerke op een hoogte van 50 m. van de helicopter los schoot en zich als een loden gewicht in de aarde boorde. De Alouette 3, van het type SA319 B, verrichtte te Walem evacuatieoefeningen.

Een pijnlijk beeld genomen na het bergen van de stoffelijke overschotten. Een troosteloos hoopje nylon touw en een paar schoenen blijven suggestief in de weide achter tot het parket de nodige vaststellingen heeft verricht.

1979 - Skylab

Ruimtestation Skylab

Begin jaren zeventig bracht NASA het eerste Amerikaanse ruimtestation, Skylab, in een baan om de aarde. Skylab bestond voornamelijk uit onderdelen die waren overgebleven uit het Apollo-programma en woog 75 ton. Het ruimtestation werd op 14 mei 1973 gelanceerd met een Saturnus V-raket, de laatste lancering met dit type raket. Tijdens de lancering liep Skylab schade op waarbij één zonnepaneel volledig verloren ging, een ander vast bleef zitten, en een hitteschild ernstig beschadigd raakte. Bij de tweede bemande missie werden deze defecten provisorisch hersteld, waarna Skylab kon worden gebruikt voor technische en medische experimenten die gewichtsloosheid vereisten. In totaal werden er vier bemande missies naar Skylab georganiseerd, waarbij verschillende wetenschappelijke experimenten werden uitgevoerd.

Skylab

De laatste missie vertrok op 16 november 1973 en keerde op 8 februari 1974 terug naar de aarde. Na deze laatste missie werd Skylab verlaten en bleef het onbemand rondcirkelen. Het ruimtestation werd onbestuurbaar en kwam in een steeds lagere baan om de aarde terecht. Begin 1979 was duidelijk dat Skylab de atmosfeer zou induiken en grotendeels zou opbranden, maar er was geen garantie dat grotere brokstukken niet ergens op aarde zouden neerstorten. In de zomer van 1979 was het zover, en hoewel Skylab grotendeels in de dampkring verbrandde, kon niet worden voorspeld waar de resterende brokstukken zouden neerstorten.

Terug naar de aarde

De paniek rondom de terugkeer van Skylab in 1979 was vooral geconcentreerd in specifieke gebieden, maar het veroorzaakte wereldwijd bezorgdheid. Er waren meldingen van angst en onzekerheid, vooral omdat wetenschappers niet precies konden voorspellen waar de brokstukken zouden neerstorten. De media versterkten deze zorgen door uitgebreid te berichten over de mogelijke gevaren.

In de Verenigde Staten en Australië, waar uiteindelijk de meeste brokstukken terechtkwamen, was er sprake van enige paniek. In Australië werden bewoners van afgelegen gebieden gewaarschuwd om binnen te blijven. De stad Esperance in West-Australië werd door een groot stuk van Skylab getroffen, al veroorzaakte het geen schade aan mensen of eigendommen. In andere delen van de wereld, zoals Europa, waren de zorgen minder groot, maar toch hielden sommige overheden, zoals de Civiele Bescherming in België, de situatie nauwlettend in de gaten. Al met al was de paniek niet wereldwijd overheersend, maar op specifieke plaatsen wel merkbaar. Na de val van Skylab werd er vooral opgelucht gereageerd dat er geen slachtoffers waren gevallen.

Wikipedia - <https://nl.wikipedia.org/wiki/Skylab>
<https://www.abc.net.au/news/2019-07-12/four-decades-on-from-skylabs-descent-from-space/11249626>

11 juli 1979 - Gazet van Mechelen

SKYLABVAL goede oefening voor Civiele Bescherming - Walem hoofdkwartier paraat

Heel het land is momenteel op de "Skylab-toer". In diverse steden werden, toen het nieuws bekend raakte een aantal voorzorgsmaatregelen genomen. Soms iets te voorbarig. In het hoofdkwartier van de Civiele Bescherming te Walem, waar de evolutie van de toestand per minuut gevolgd wordt, is er echter helemaal geen overdreven paniek.

De val van de brokstukken, heeft sommige gemeentebesturen en stadsoverheden, overhaaste beslissingen doen nemen. In het Mechelse sprak men reeds van de kazernekelderingen open te stellen en blijft de brandweer in alarm.

Op de enige plaats waar men echt op de hoogte is van de toestand, het hoofdkwartier van de Civiele Bescherming te Walem is er echter geen overdreven ijver. De situatie wordt er op de minuut gevolgd. Voor het personeel van het Walems hoofdkwartier, is deze toestand helemaal niet ongewoon. Deze mensen zijn door hun opleiding en het geregeld inoefenen via fictieve alarmsituaties, zo geperfectioneerd, dat ook thans de toestand kalm en vakkundig wordt behandeld.

Voor hen, is het zonder de ernst van de toestand te ontwijken, eerder een aangename afwisseling en een zeer degelijke oefening.

1986 - Tsjernobyl

De nationale commandopost van de Civiele Bescherming op het fort van Walem omvat ook het centrum "fall out". Een krantenartikel uit 1977 beschrijft het doel en de inrichting van dit centrum. Men mag er vanuit gaan dat de grootste plannen die opgesomd staan in de laatste alinea nooit werden uitgevoerd.

Gazet van Antwerpen - 14 december 1977

Kommando van Civiele Bescherming beschikt over 8.000 vrijwilligers

In fort van Walem waakt men bestendig over onze veiligheid. De idee de burgerbevolking in oorlogstijd te beschermen ontstond in ons land op de vooravond van het tweede wereldkonflikt. De burgerbescherming speelde een belangrijke rol tijdens de oorlog maar takelde na 1945 geleidelijk af.

Bij wet ven 21 december 1963 werd de wettelijke basis voor het optreden van de Belgische Civiele Bescherming bij rampspoedige gebeurtenissen vastgelegd. Deze wet beoogt de bescherming van de bevolking en het vrijwaren van het patrimonium.

Men besliste in 1964 het fort van Walem, omwille van de gunstige ligging op 6 km. van Mechelen, om te vormen tot nationale kommandopost. Zo startte men er met de oprichting van een centrum fall out (CFO) ter controle van de radio-aktieve neerslag. Eenmaal per jaar neemt het CFO ook deel aan een internationale NAVO-oefening voor detektie en alarmering ten einde voldoende voorbereid te zijn op een nucleair incident.

In de voorziene uitbreiding van het fort van Walem wordt vooral de nadruk gelegd op de beveiliging van het aanwezige personeel. Na het bijbouwen van een regeringszaal, ziekenzaal, decontaminatiecentrum e.d. zal heel het complex onder aarde worden gezet, ten einde een nog grotere veiligheid te verzekeren.

Tot een echte nucleaire oorlog is het tijdens de koude oorlog nooit gekomen. Het centrum "fall out" kwam echter wel in beeld na de kernramp in Tsjernobyl.

Op 26 april 1986 vond er een ontploffing plaats in de kerncentrale van Tsjernobyl in Oekraïne, dat toen nog onderdeel van de Sovjet-Unie was. Tijdens een veiligheidsproef liep reactor 4 volledig uit de hand, wat resulteerde in een enorme explosie en brand. Dit leidde tot de grootste nucleaire ramp in de geschiedenis, waarbij radioactieve deeltjes over grote delen van Europa werden verspreid.

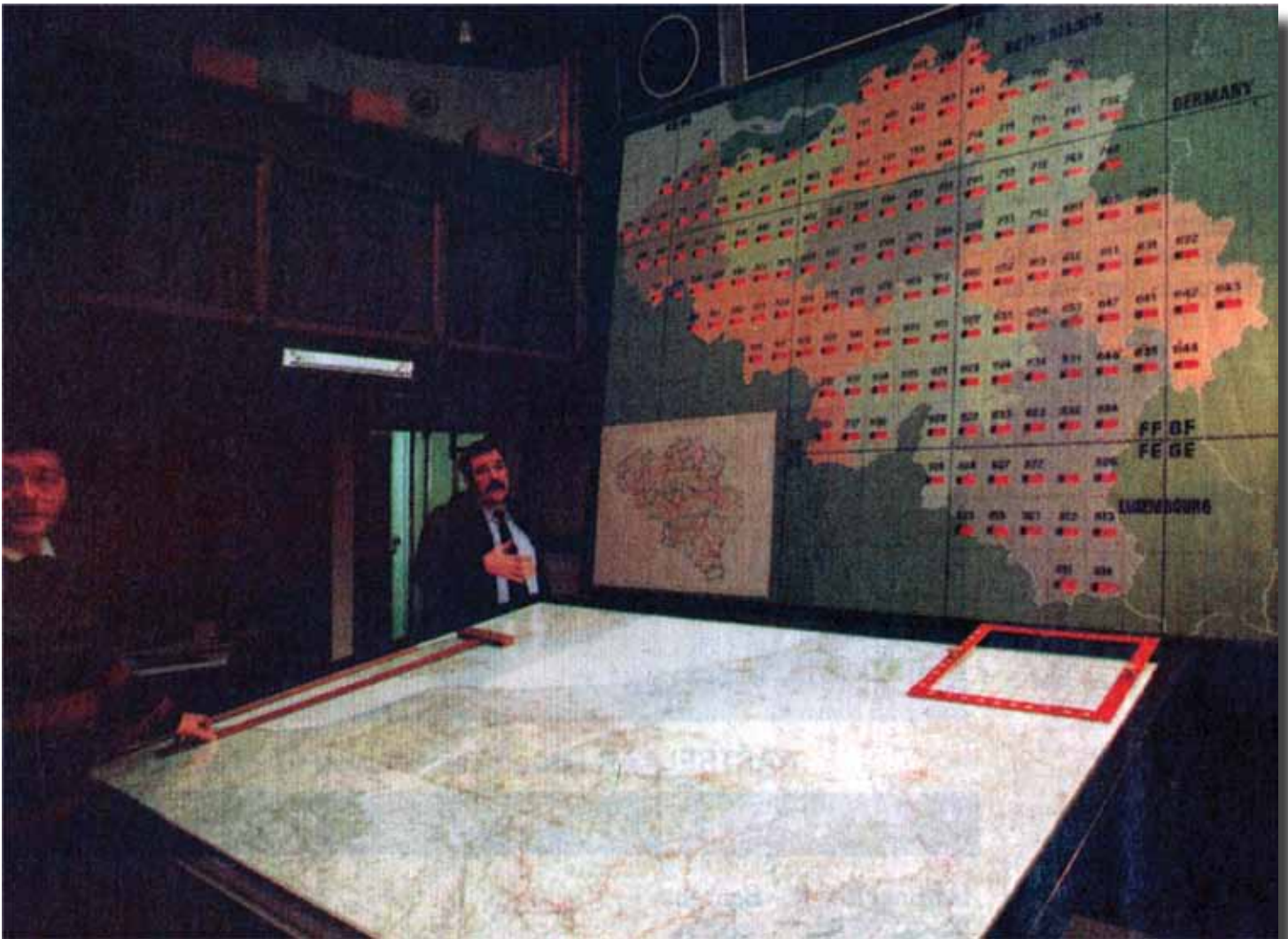
De Sovjet-Unie bleef in eerste instantie zwijgen over de ramp. De eerste melding van het ongeluk, op 27 april, kwam dan ook niet van de Sovjetautoriteiten, maar van Zweedse onderzoekers. Zij hadden een grote wolk met radioactief materiaal opgemerkt, die door de wind richting het noorden en het noordwesten werd gedreven en zich ondertussen boven heel Scandinavië had verspreid. Op 28 april ontstonden de eerste vermoedens dat de radioactiviteit uit de Sovjet-Unie kwam nadat enkele Finse toeristen geruchten hadden gehoord uit Kiev. De meeste neerslag met radioactieve stofdeeltjes kwam vrij gedurende de eerste tien dagen na het ongeluk. Rond 2 mei bereikte de radioactieve wolk Nederland en België.

Kerncentrale Tsjernobyl

Deze fall-out van het ongeluk trok over een groot deel van Europa. In België werd eerst geen enkele maatregel genomen, pas de dag erna kwam een advies om groenten extra te wassen en voor boeren om dieren op stal te houden. Weerman Armand Pien stelde later dat hij in zijn weerbericht niet mocht zeggen hoe hoog de straling van de radioactieve wolk was. Maar nadien stelde zijn toenmalige bron bij het KMI dat men zich had vergist in de cijfers: die lagen veel lager dan degene die aan Pien werden doorgegeven.

1993 - Verhuis naar Brussel

Controlekamer van Centrum Fall Out op het fort van Walem

Gazet van Antwerpen 30 mei 1993 COMMANDOPOST Civiele Bescherming VERHUIST

Begin juli verhuist de commandopost van de Civiele Bescherming definitief naar het crisiscentrum van Binnenlandse Zaken in Brussel. De commandopost en de alarmeringsdienst van de Civiele Bescherming zijn sedert 1964 in het fort van Walem geïnstalleerd. Industrieel ingenieur Bronselaer voert er het bevel.

Het fort van Walem behoorde oorspronkelijk tot de tweede verdedigingsgordel van de stad Antwerpen en dateert uit 1878.

Sedert 1953 wordt het gebruikt als opslagplaats en werkhuis van de Civiele Bescherming. Onder andere de mobiele stembokjes voor de verkiezingen in de Voerstreek werden er vervaardigd en worden er bewaard. Een nieuwe bestemming voor de gebouwen is nog niet in het vooruitzicht gesteld.

Bronnen & meer informatie

*Geschiedenis van de Civiele Bescherming - <https://www.civieleveiligheid.be/nl/historiek>
Wikipedia - [https://nl.wikipedia.org/wiki/Civiele_Bescherming_\(Belgi%C3%AB\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Civiele_Bescherming_(Belgi%C3%AB)) - https://nl.wikipedia.org/wiki/Kernramp_van_Tsjernobyl - <https://nl.wikipedia.org/wiki/Skylab>*

Poortgebouw van

Het poortgebouw van Roosendaal werd opgericht onder het bestuur van de abdis Agnes Haeg(h)ens (1703 – 21 mei 1788).

Op 3 mei 1754 werd Schokaert, kanselier van Brabant, en de abt van Sint-Bernards aangesteld om de abdisverkiezing te Roosendaal op 12 mei 1754 voor te zitten. Op dat ogenblik telde Roosendaal 23 religieuzen die aan de verkiezing mochten deelnemen. Bij gelegenheid van die verkiezing bleek dat Roosendaal de twaalf laatste jaren slechts 6 geprofesten had, dus slechts één om de twee jaar, terwijl er een paar decennia eerder in 1719 men er nog gemiddeld één per jaar had. De verkiezing van 1754 verliep haast unaniem en Agnes Haegens werd verkozen als opvolgster van Norberta de Bergh.

De nieuwe abdis stond bekend om haar nederigheid, vlijt, de uitmuntende beleving van de goddelijke diensten en haar strikte observantie (naleving) van de kloosterregel. Daarenboven was ze ook bekend als iemand die zich als de gelijke van de zusters gedroeg.

Agnes Haegens wordt abdis op 28 mei 1754 en zal gedurende 34 jaar tot haar overlijden op 21 mei 1788 de abdij besturen.

In de periode die voorafging aan haar bestuur woedde in Europa de Oostenrijkse Successieoorlog en ook de Zuidelijke Nederlanden kregen daardoor te maken met oorlogsomstandigheden. De abdis had veel te herstellen. Hiervoor was er geld nodig en de omstandigheden waren daarvoor niet zo gunstig. Het Oostenrijks bestuur had vanuit Wenen opgelegd dat kloosters geen bruidsschat meer mochten vragen aan nieuwe zusters. Mogelijk omzeilde de kloosters deze regel en aan welgestelde novices werd toch een bedrag gevraagd. Agnes Haegens richtte ook een kostschool op voor arme kinderen en kinderen uit de omgeving.

Een andere kostenpost was de traditie van het gratis

Portret van Agnes Haegens. De abdis draait de kromming van de kromstaf naar buiten. Dat is opvallend: een abt of abdis werd verondersteld om de kromstaf naar binnen te draaien. Het gaf aan dat hun autoriteit zich richtte naar binnen, naar de kloostergemeenschap. Een bisschop draaide zijn kromstaf naar buiten, zijn autoriteit richtte zich naar de bredere kerkgemeenschap. Het feit dat Agnes Haegens zich hier laat portretteren met de staf naar buiten, is provocerend naar het bisschoppelijk gezag toe. Als abdis van een invloedrijke abdij, kon ze zich dat misschien veroorloven.

Stallingen op domain van Roosendaal

Roosendael

abdijsbrood: bedelaars konden zich zaterdag melden aan de poort van abdij waarna hen gratis een brood werd toegestopt. Een serieuze financiële inspanning voor de abdij gezien het aantal bedelaars in Brabant enkel tienduizenden zou geweest zijn in die jaren. Geen wonder dat de boekhouding van de abdij in het rood kwam te staan, er werd een tekort van 1840 gulden opgetekend.

Desondanks was de abdis in staat om in de abdij prachtige werken te laten uitvoeren.

- De stallingen (koetshuis) dateren uit 1781
- Het poortgebouw uit 1777 (zie "Vroeger en Nu" op volgende bladzijde)
- Een zuil achteraan in de tuin waarop een kruisbeeld stond uit 1775.

Voor de viering van haar 25-jarig ambtsjubileum op 28 september 1778 werd een rijmend gezang opgesteld waarin de poort herhaaldelijk werd vermeld:

"... U des te meer verblijd, om dat sij in het bouwen
Sig aen de enck'le Haeg niet schijnt te willen houwen
(Schoon dat s'U wel beschermd) maer boven d'Haeg een poort
Gestelt heeft aen 't plantsoen, om dat
m'U minder stoort...."

Een weinig verder geeft de dichter een zinnebeeldige betekenis aan de vier pilaren die de poort steunen en verwijst hij naar de overheid, (de abdis zelf), als de overheid in het algemeen.

"... als met vier pilaren
Van cardinale deught moet d'
overheyd sig paeren
(1) De wijsheid moet er zijn en ook
(2) Rechtvaardigheid
(3) De matigheid moet staen dicht bij
(4) Vromighyd"

Naast de bouwwerken die de abdis liet uitvoeren, verzorgde zij ook enkele kleinere verfraaiingswerken binnen de muren.

In 1757 liet ze Joannes Baptista Van Kerckhoven twee schilderijen maken:

"Suzanna verdedigd door Daniël" en "De vrouw in overspel". De twee werken kwamen later in de kerk van Walem terecht doch gingen verloren in de kerkbrand van 1952.

Agnes Haegens werd 88 jaar oud en overleed op 21 mei 1788, ze was 34 jaar abdis van Roosendael.

Het poortgebouw voert het wapenschild van de abdis samen met een spreuk

***CUsToDIIt sepes et arCet
Porta MUUnIt Ut pLUUs serVet***

Dit betekent:

*De haag beschermt en omsluit
De poort beveiligt om beter te bewaren*

Het woord "haag" is een verwijzing (een knipoog) naar de achternaam van de abdis (Haegens).

De letters in als hoofdletters zijn uitgewerkt, vormen een chronogram, een tijdsaanduiding. De hoofdletters zijn immers - met wat goeie wil- ook romeinse cijfers, en een optelling geeft het getal "1777", wat ook de bouwjaar van de poort is.

*De zuil in de tuin draagt ook een chronogram (**CrUCIfIXUM DILigite**) waardoor we die kunnen dateren op 1775.*

*"De vrouw in overspel" Schilderij dat tot 1952 in de kerk van Walem hing
CC-BY KIK-IRPA, Brussel*

Vroeger en Nu

Mechelse Passen

In een vorig tijdschrift behandelden we de draaibomen van de stad. Hiervoor baseerde we ons op een artikelenreeks geschreven door J. Uytterhoeven die in 1953 gepubliceerd werd in de Gazet van Antwerpen.

Een twee term die vaak valt is die van "passen".

Een rivier of waterloop vormt vaak ook de grens van een bepaald gebied: ze zijn duidelijk herkenbaar in het landschap en verhinderen vaak een vlotte doorgang. Op sommige plaatsen is het oversteken van die rivieren makkelijker, dat zijn dan doorwaadbare plaatsen. Oudere termen voor dergelijke overgangsplaatsen zijn "voort" of "wadde". Wanneer een rivier ook een grens vormt, dan worden de doorwaadbare plaatsen vaak ook ingericht ter bewaking en verdediging van het gebied. Zo'n "voort" met bewaking werd dan een "pas" genoemd. Het begrip "pas" verwijst dus naar enge rivierovergangen die op of nabij de grenzen van de gemeente liggen. Langs een pas kon je niet vrijuit gaan zonder een "paswoord" of "paspoort" of zonder de toelating om te "passeren".

De waterloop "Vrouwevliet" lag in de buurt van de noord- en oostgrens van het gebied Mechelen en leende zich dus het best als eerste verdediging van die grenzen. Hoewel naar het noorden het grondgebied van Mechelen zich nog verder uitstreckte: op zijn kaart trok Ferraris de grens tussen de heerlijkheid Mechelen en het hertogdom Brabant nabij het kasteel van Emmaüs.

Een stadsrekening bewijst ons dat men door "pas" deze strategische overgangen bedoelde:

- 1395-96: Item Reynere Van der Steghe ende XI ghezellen met hem van dikene buten der Overster porte ende ane vele passen van de stad buiten.

DE WALEMSE PAS (1)

De Oude Antwerpse baan liep in oorsprong niet zoals nu langs het Blokhuis om, doch richtte zich recht op de Vrouwevliet langsheen de voet van de Galgenberg. Er was dus sedert onheugelijke tijden, vlak achter de Galgenberg, een voort door de Vrouwevliet die bekend stond als de Waelhemse pas. Eens men door deze voort kwam men, doorheen het broek, terecht op het andere gedeelte van de Oude Antwerpse baan. Ook deze voort kon door een draaiboom of hameide afgesloten worden. De Waelhemse pas geraakte in onbruik toen, in 1492 wat verderop en langs de overkant van de Vrouwevliet, het Blokhuis gebouwd werd en de oude baan dan langsdar verlegd werd. De plaats gelegen tussen de Galgenberg en deze verdwenen voort bleef echter nog zeer laat, als herinnering aan de oude tijden de benaming "Waelhemse pas" of "Pas" behouden.

In de stadsrekeningen zijn er verwijzingen terug te vinden van uitgaven die gebeurden voor de Walemse Pas

- 1333-34: Betaelt van gravene op den pas te Walem wert
- 1338-39: Betaelt vander ameyden te vermakene ane den pas te Waelem
- 1356-57 : item van gravene ane den walemschen pas, item van houten ter ameyden te selven passe.
- 1377-78 : Betaelt van den weghene te makene ane den Walemschen pas van kerren van rize ende van hantwerke
- 1420-21 : Jan van Meerbeke ende 11 ghesellen met hem van timmerne op de Walmesche pas

Momenteel is de omgeving van de Walemse Pas verdwenen onder het op-en afrittencomplex van de afrit Mechelen-Noord.

Mechelse Passen

DE DUFFELSE PAS (2)

Dit is de oudere benaming der huidige "hairschransbrug" over de Vrouwevliet, op Bruine kruis. Het was vroeger eveneens een voort

NIEUWENDIJK en OUDENDIJK (3)

Nieuwendijk is de tegenstelling van Oudendijk. Deze benamingen betekenen niets anders dan "nieuwe weg" en "oudeweg". Het woord "dijk" had in de 14e eeuw en zelfs later nog niet onze hedendaagse betekenis van "verhoogde rivieroever", het betekende niets anders dan "weg" of "baan", met de schakering "verhoogde weg".

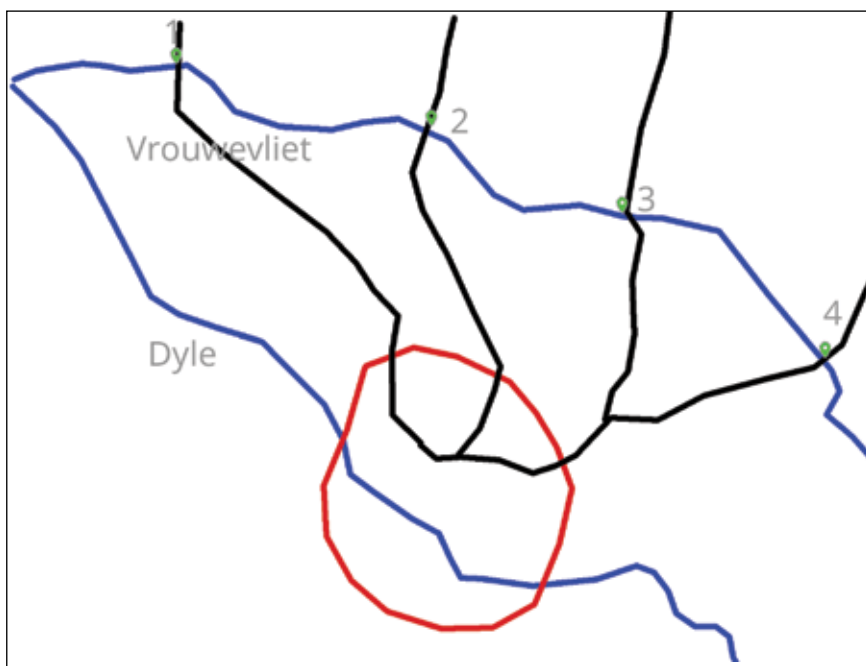
Oudendijk was de toegangsweg tot de aloude overgang van de Vrouwevliet achter het huidige gemeentekerkhof. Onder deze benaming verstond men vroeger de huidige Ziekenstraat, langsheen de muur van het kerkhof naar de Vrouwevliet beemden. De benaming Oudendijk stierf weg toen het verkeer geleidelijk naar de Nieuwendijkstraat omgebogen werd

De Oudendijk en de overgang naar de Vrouwevliet moeten aldaar ook zeer vroegtijdig verdedigd geweest zijn door een sterkte die stond op de grond van het huidige kerkhof. Het was een heuvel waarop een "Katte" stond, d.i. een tuig om stenen en grote pijlen weg te slingeren. Toen die katte daar verdwenen was, bouwde men op deze heuvel een windmolen die dan ook weldra als "Kattenbergmolen" bekend stond en bij verkorting "Kattenmolen".

De benaming "Nieuwe dijk", alhoewel het woord "pas" er nooit is aan toegevoegd, stond nochtans eveneens bekend als een pas. In de Spaanse tijd wordt daarom dan ook op Nieuwendijk een "Schans" opgericht langs de overkant van de Vrouwevliet en heden nog als "Schransbeemden" bekend staat.

PASBRUG (4)

Aanvankelijk een voort over de Vrouwevliet op het uiteinde van Nekkerspoel. De Vrouwevliet

werd hier "Pasbeek" genoemd omwille van de Pas, evenals men ze op Bruin Kruis, Hairschansbeek" noemt omwille van de Hairschanbeek tegen de Duffelse pas. In april 1465 wordt er een brug gebouwd en de oude pas wordt sedertdien Pasbrug genoemd.

Poging tot een schematische weergave van de juiste positie van de passen op basis van de tekst van J. Uyterhoeven

1954 in de krant

In 1954 wordt in de Verenigde Staten de eerste atoomduikboot, Nautilus, te water gelaten. De Oekraïense Sovjetrepubliek krijgt ter gelegenheid van de 200-jarige band met Rusland het schiereiland Krim cadeau. In de omgeving van Moskou wordt de kerncentrale Obninsk in werking gesteld, de eerste kerncentrale ter wereld.

Begin van de slag bij Diên Biên. Vietnamese onafhankelijkheidsstrijders verslaan de Fransen. Dit leidt tot het einde van de Eerste Indochinese oorlog. De onafhankelijkheid van Democratische Republiek Vietnam, en van Noord-Vietnam, Cambodja en Laos wordt erkend in de conferentie van Genève. Vietnam wordt in Noord- en Zuid-Vietnam verdeeld. De laatste Franse troepen verlaten Hanoi.

Dichterbij, de Europese Voetbalbond UEFA wordt opgericht en de parlementsverkiezingen in België leiden tot een overwinning van de socialisten en de liberalen en een nederlaag voor de katholieken. We kregen een regering van socialisten en liberalen onder leiding van Achiel Van Acker. De Volksunie, Vlaams-nationalistische partij, wordt opgericht.

En in Walem: branden, ongelukken

5 februari - BEGIN VAN BOSBRAND

Op Battenbroek ontstond er woensdag-namiddag brand in het aldaar gelegen bos. Het vuur kon echter, vooraleer het een ernstige uitbreiding kon nemen, worden uitgedoofd.

3 april - REEDS ARSPERGES !

Vrijdag 2 April, werden de eerste asperges aangevoerd op de Vrije Mechelse Markt door de landbouwers Op de Beeck M, Mechelsesteenweg 194 Kath. Waver en Van Oosthoven J., Battenbroek Walem. De asperges werden tegen de prijs van 35 tot 55 per bussel verkocht.

10 april - JONGE VROUW DOOR AUTO GEVAT TE WALEM

Autovoeder opgeleid

Donderdagavond omstreeks 21 uur werd te Walem in de Kon. Albertstraat het meisje Hendrickx Lisette, aldaar wonende, op het ogenblik dat ze de stoep voor de ouderlijke woning aan 't reinigen was, gevat door een personenauto bestuurd door Jozef Van H., wonende Spechtstraat te Mechelen. Het slachtoffer werd door de aanrijdende auto letterlijk opgenomen en enkele meters verder neergesmaakt. Zij liep hierbij en hersenschudding en kwetsuren op. De aanrijdende autovoeder werd door de Rijkswacht opgeleid en ter beschikking gehouden van de gerechtelijke instanties.

29 juni - OPSLAGPLAATS UITGEBRAND

Een opslagplaats van stro, eigendom van Schellekens J. Koning Albertsplaats te Walem, brandde 's nachts volledig uit.

De brandweer van Mechelen moest er zich toe beperken de omliggende woningen te vrijwaren; waarin ze dan ook gelukte. De opslagplaats die vooral stro bevatte ging volledig in de vlammen op.

12 juli - Boetstraf. Rechtbank van Mechelen

GEVAARLIJKE AUTOVOERDER

In de Merodestraat veroorzaakte de bierhandelaar G. Gellens uit Walem, een aanrijding. De politie stelde het zeer bezwarend feit vast dat genoemde in een zeer speciale toestand verkeerde. Gelukkig voor de betichte werd de beschuldiging niet weerhouden en kwam hij er van af met 1000 fr. boete.

20 juli - PLECHTIGE EREMIS TE WALEM

Zondagmorgen heeft Walem eens te meer en hoogdag beleefd ter gelegenheid van de plechtige eremis opgedragen door E.P. Louis Crauwels van de orde der Paters van de H. Geest.

Zoals steeds bij zulke gelegenheid was er weer prachtig versierd en viel slechts het weder tegen om alles tot zijn volle recht te laten komen.

1954: 70 jaar geleden

Geboren te Walem op 23 december 1927 als zoon van Frans Crauwels en Bertha Hendrickx. Hij werd priester gewijd te Leuven op 11 juni 1954 en droeg zijn eremis op te Walem op 18 juli 1954. Hij vertrok als missionaris naar Kongolo, in dezelfde missiepost als zijn broer Gaston waar hij op 1 januari 1962 door opstandige troepen van het Kongolese leger vermoord werd.

Voorafgaan door een stoet van blanke maagdekens werd de nieuwe priester naar de kapel der zusters geleid waar sedert de brand van de parochiekerk alle godsdienstplechtigheden worden gehouden.

Na de H. Mis had er een ontvangst plaats op het gemeentehuis waar burgemeester Van Genechten hulde bracht aan de nieuwe priester en zijn familie. De schepenen Vinckx, Morrens en de raadsleden Feremans, Vervloet, De Waerhert omringden de burgemeester.

Nadat Pater Crauwels had bedankt voor de eer zijn familie, zijn orde en hem zelf aangedaan op deze heugelijke dag werd voor de familie en de genodigden de erewijn geschonken.

Ons blad sluit zich graag aan bij al deze

huldeblijken en wenst Eerwaarde Pater Crauwels een vruchtbaar missie apostolaat toe.

24 augustus - HOOG BEZOEK

Door M. De Vocht, bestendig-afgevaardigde der provincie Antwerpen, werd een bezoek gebracht aan de gemeente. M. De Vocht werd opgewacht door M. Morrens, schepen en provincieraadslid.

Aan de verschillende werken waarvoor door

Familie Crauwels op de dag van de plechtige eremis.

het gemeentebestuur plannen voor verbetering werden opgemaakt werd een bezoek gebracht. Zo kwamen achtereenvolgens de Molenkiel, de Steenegootbeek, de Pastorijstraat, de verbindingsweg tussen Zand- en Kloosterstraat en de geteisterde kerk aan de beurt. Na dit bezoek werden de besprekingen op het gemeentehuis en op het provinciehuis en op het provinciaal bestuur voortgezet.

15 september - KOMITE VOOR WEDEROPBOUW DER KERK

Maandagavond vergaderde voor de tweede maal het comité voor wederopbouw der kerk, onder voorzitterschap van dhr. Morrens. Er waren 10 aanwezigen leden van de 23 uitnodigen. Volgende punten kwamen aan de dagorde:

Door dhr. Morrens, voorzitter, werd medegedeeld dat de functie van schatbewaarder, op de stichtingsvergadering toegewezen aan Dr. Coen in dezes afwezigheid, door deze laatste niet werd aanvaard, de functie van schatbewaarder is dus nog steeds vacant. Dr. Emiel Peeters wordt door het Comité gevraagd deze functie te willen

in onze dagbladen

waarnemen en aanvaardt.

Als tweede punt legt dhr. Voorzitter er de nadruk op dat de Hoge Geestelijkheid van Mechelen met zeer veel belangstelling de werkzaamheden van het comité te Walem volgt. De gemeente Walem voelt zich zeer vereerd door het feit dat niemand dan Mgr. Schoenmaeckers als afgevaardigde van het aartsbisdom in het beschermend comité heeft willen zetelen.

Hierna worden nog enkele namen vooropgezet van personen die zullen gevraagd worden het lidmaatschap van het beschermend comité te willen aanvaarden.

Wat de plannen der kerk zelf betreft, wordt medegedeeld dat deze na te zijn goedgekeurd op de bestendige deputatie, zich op dit ogenblik bij het ministerie van Justitie bevinden om daarna nog het departement openbare werken te passeren. Een onderhoud met afgevaardigden der regering wordt dienaangaande in het vooruitzicht gesteld.

week kunnen vastgesteld worden. Tenslotte worden enkel formaliteiten besproken in het vooruitzicht van een provinciale tombola die ten bate der kerk zal worden ingericht. Hiermee wordt de vergadering gesloten.

24 december - DIJKBREUK TE WALEM

In de Netedijk, ongeveer op de grensscheiding Walem – St-Katelijne-Waver, ter hoogte van het buitengoed Pierard, werd Donderdag in de late namiddag een bres geslagen. Een nabijgelegen hofstede, bewoond door het gezin Cammers, moest inderhaast ontruimd worden, terwijl andere bewoners van de omgeving in allerijl hun voorzorgen namen.

In Battenbroek, waar vorig jaar een drietal bressen waren, was de toestand zeer kritiek. Een 60-tal soldaten van de Burgerlijke Veiligheid werd ingezet om de zwakke plaats te versterken.

24 december - BOETSTRAF. RECHTBANK VAN MECHELEN

Zitting van Donderdag 23
December

Autovoerder streng gestraft.

In April l.l. werd in Walem een jonge vrouw die bezig was de stoep te reinigen, gevat door een personenauto, bestuurd door V. H. Jozef uit Mechelen; De aangereden, n.l. Hendrickx Lisette werd hierbij tamelijk ernstig gekwetst. Toen de Rijkswacht ter plaatse kwam om de nodige vaststellingen te doen bevonden ze genoemde autobestuurder in dronken toestand. Voor de Rechtbank gedaagt, hoorde V H Jozef zich voor de aanrijding en de dronkenschap veroordelen tot een voorwaardelijke

gevangenzitting van 4 maand en tot betaling van een voorlopige schadevergoeding aan het slachtoffer van 6.000 fr. Verder werd hem voor een periode van 6 maand het recht ontzegd een voertuig te besturen.

In 1952 brandde de kerk uit na een blikseminslag. Deze foto toont de kerk in wederopbouw

Als derde en laatste punt worden verschillende verwezenlijkingen onder ogen genomen: een Vlaamse kermis zal voor volgend jaar worden gepland. Een Mechelse toneelgroep zal in het najaar nog een opvoering geven ten voordele der kerk. De datum zal einde deze

Verhalen uit het molenhuis

De zomer van 1969 was zalig warm, je hoefde niet naar San Francisco te gaan - al dan niet met bloemen in je haar - want ook hier scheen volop de zon, met een helblauwe hemel en zachte nachten gehuld in wit satijn. Het was dan ook "the summer of love".

De Walemse jongeren flierefloten in ribfluwelen broeken en ruw katoenen hemden in fleurige patronen. De schouderlange haren wapperden onder de felgekleurde haarbanden en sjaaltjes. Het vredesteken was nooit ver weg.

The Beatles, John Lennon, Led Zeppelin, Cat Stevens, Jethro Tull en zoveel anderen hadden hen overtuigd: liefde is alles wat je nodig hebt, anders gaan leven en veel delen met elkaar.

In november 1969 werd door de groep Steppenwolf het album 'Monster' gereleased. Het legendarische en iconische openingsnummer Monster, met zijn zo herkenbare openingsmelodie inspireerde een jonge Walemse dichter tot het schrijven van zijn eigen tekst op de muziek van Steppenwolf's Monster als inleiding op zijn verdere werk:

't schureke - flower power in Battenbroek

*eens kwam een bende langharige hippies - naar love & peace en een clubhuis op zoek
aan in de 'secre' zijn huis van de sixties - midden in 't toen nog zo stil Battenbroek
en ze namen lustig met z'n allen - intrek in de oude paardestallen
al was er vaak geen bier - toch maakten ze plezier - met praten, platen en samenzijn
een kachel tegen de vries - en kleurenwies - de plek waar z' altijd weer wilden zijn.
naar de frituur, wie gaat rijden ? wie wilt er ? - en naar Soignies met de fiets en de tent
Belga en Laurens, Michel zonder filter - onder de slaapzak een vrijersmoment
olifantenpijpen, felle kleuren - Woodstock, flower power, gekke geuren
met Simca, fiets of Puch en soms met veel gekuch als d' oude kachel meer rookt dan brandt
terecht wie ons nu benijdt, een zalige tijd en voor het leven een vriendschapsband*

Deze inleiding beschrijft hoe de vriendengroep 't schureke, na een kortstondig verblijf op een zolder in de Pastorijstraat ('t kot) en een nog korter verblijf in ' het Oude Klooster ' uiteindelijk zijn ideaal clubhuis vond in de paardestallen, achter de woning Battenbroek 6 van de Walemse secretaris Bernard De Groef. (door het jonge volkje steevast aangesproken als 'secre ')

Onze jonge Walemse dichter noemde zijn werk over 't schureke: het Waelhelmus, waarmee hij duidelijk verwees naar het Nederlandse Wilhelmus, gekend om zijn lengte van 15 strofen. Het Waelhelmus, met zijn 33 strofen, doet zijn Nederlandse tegenhanger echter in het niets verdwijnen. Alleen het Griekse volkslied met zijn 158 verzen komt qua lengte ergens in de buurt van het Waelhelmus, ook wel gekend onder de naam: de Walemse canon.

De voornaamste gelijkenis tussen Wilhelmus en Waelhelmus is dat beide teksten een acrostichon zijn. (de eerste letter van iedere strofe achter elkaar gelezen, vormen een zin of woord). Bij het Wilhelmus is dit: Willem van Nassov, bij het Waelhelmus is de tekst: ne grote met stoofvlees en mayonaise aub.

Maar nu even terug naar onze tekst over 't schureke.

Waar nu in de media terecht veel aandacht wordt besteed aan de strijd tegen zwerfvuil en je wel dagelijks ergens in Vlaanderen kan ploggen, plandelen of pleddelen, was het 't schureke reeds in 1971 een trendsetter. Met kar en paard trokken de jonge mensen van 't schureke door Battenbroek om in bermen en grachten langs de autostrade de achtergelaten rommel te verwijderen. Strofe 17 van het Waelhelmus zegt hierover:

*tingelingeling, den ijzerendraad, vuil weggooien doet veel kwaad
tingelingeling, blik en plastic, in de vuilbak, dommerik !*

't Schureke

tingelingeling, een schouderklop, want 't schureke ruimt alles op

Ook op cultureel vlak heeft het schureke zijn sporen verdiend. In december 1974 werd in zaal Terpsichore het toneelstuk 'Het proces tegen Amanda Crelis' opgevoerd. Het stuk werd geschreven, geregisseerd en gespeeld door de leden van 't schureke. De structuur van het verhaal was een rechtszitting / heksenproces anno 1695 en de extra lyrische evocatie ' de heksensabbat ', met dans, tekst, muziek en licht- en geluidsmontage was eveneens volledig een eigen realisatie. Weken van tevoren hingen de affiches triomfantelijk getooid met een diagonale band: " uitverkocht". Strofe 23 van het Waelhelmus gaat als volgt:

*het leven is een schouwtoneel
ieder speelt zijn rol en krijgt zijn deel
en ook al wonnen we nooit het Landjuweel
in de uitverkochte zaal Terpsichor'
klonk toch luidkeels ' proficiat ' in koor.*

Reünie van 't schureke

Op 3 januari 1976 brak de dijk door ter hoogte van het Zennegat. Heel Battenbroek kwam onder water te staan. Toen, weken later, het water was weggetrokken, werd de schade aan de woning van ' de secre ' pas goed duidelijk. De leden van 't schureke hielpen bij de

schoonmaak. Een keukenschuif, die je met veel moeite kon opentrekken, toonde een wanorde van lepels, messen en vorken in een vuile, stinkende, zwarte smurrie. Jo De Groef, de oudste zoon van de secre, moest de vele ramptoeristen, die over de lange oprit tot aan de woning wandelden, kordaat en beslist aanmanen: van m'n erf, millenondedju!

Gelukkig werd de poefboek van 't schureke - waarin genoteerd stond hoeveel je nog in het krijt stond voor bier & cola - bij de Lange, alias Dirk D. K. bewaard. Hij maande iedereen aan om zijn schuld zo snel mogelijk te betalen en zo kon 't schureke op een avond in februari de volledige kas (1800 frank) aan de secre en zijn familie schenken.

Het lokaal van 't schureke was uiteraard ook volledig vernield. Het water had er gedurende een lange periode bij hoog tij meer dan 2 meter hoog gestaan.

Er werden met vereende krachten en de zeer gewaardeerde hulp van Jan De Waerhert en vader Collet een nieuwe toog en zitbanken gemetseld. De zitbanken hadden 'stijl en élégance' want ze waren bekleed met identiek dezelfde zwarte stof die je in klassevolle Mercedes wagens ook vond. Hoe die zwarte Mercedesstof in 't schureke belandde, blijft een opgelost raadsel.

De muren van de vroegere paardenstal werden volledig met hout bekleed. Dat hout was afkomstig van de aanlegsteigers van de skiclub, die door de kracht van de overstroming over een groot deel van Battenbroek waren verspreid. De Challe, alias Karl D. was met zijn brute kracht de - soms letterlijk - drijvende kracht in de recuperatie van de steigers. Niet alleen de steigers dreven, maar ook de Challe dreef met momenten in de modderige beken die Battenbroek rijk is. Kortom een verhaal met een kwalijk geurtje!

't Schureke

Uiteindelijk kon, na veel noeste arbeid, 't schureke officieel terug in gebruik worden genomen. Op die 'plechtige' avond waren onder andere burgemeester Theo Vinckx en pastoor Robijns uitgenodigd. Vermoedelijk uit nieuwsgierigheid (wat is dat daar nu juist allemaal in dat schureke?) waren ze beiden aanwezig. 't Schureke was jong, speels, heerlijk en soms goed gek en iets erover, maar vooral eerlijk en open en bloot. Strofe 25 van het Waelhelmus vertelt het volgende over streaken:

*soms zie je bij valavond langs de drukke E19 autobaan
jonge gasten, zonder kleren, dansend en zwaaiend, gaan
al is dit enigszins overdreven en gelogen
want wrijf eens goed in je vermoeide ogen
ze hebben nog allen braaf hun kousen aan.*

Met een groepje van 15 ging 't schureke op weekend naar Domein La Boverie in Jupille nabij La Roche, waar twee chalets werden gehuurd. Op de eerste dag al zakte één van de bedden ineen, wat niet moeilijk was als je er met 8 personen lag op te ravotten. En datzelfde groepje ging in La Roche naar café Le Bronzé. Er was geen plaats in het café maar gelukkig waren er wel 2 deuren zodat de 15 schuurleden, onder de verwonderde blikken van de gasten, doodgemoederd op een lange rij het café doorwandelden, één deur binnen, de andere buiten.

Oudejaarsavond 1972 vierde 't schureke met zelf gebakken pannenkoeken, die net voor ze konden worden opgegeten, in de vuilnisbak zakten, maar toch met veel smaak (en veel suiker) werden verorberd. Na middernacht trok 't schureke in groep naar de verschillende ouders om ook hen een gelukkig nieuwjaar te wensen.

In de zomer van 72 waren er grootse plannen: een weekje kamperen in Soignies. Strofe 30 van het Waelhelmus doet het relaas:

*den Bette vertrok thuis met al een dikke blaas op z'n buitenband
met z'n allen naar Soignies, negentig kilometer ver, met de fiets
maar 't werd helemaal niets of naargelang hoe je het bekijkt: net iets
het plan: zeven dagen kamperen en verschillende uitstappen gepland
maar dan: tenslotte alleen zeven dagen in een plaatselijke kroeg beland*

Wiezen of éénentwintigen, muziek en babbelen, samenzitten en lachen, fratsen en schalkse schelmenstreken, kortom 't schureke was een ongecompliseerd en pretentieloos groepje van jonge mensen die voldoende hadden aan elkaars gezelschap.

Er werden wel eens streken uitgehaald, waarvoor je nu blij zou zijn als je er met een gasboete vanaf komt. Kon of mocht dat vroeger? Was de samenleving toleranter? Of waren wij gewoon jonger en zotter?

Enerzijds blijft het een feit dat als iemand van 't schureke na maanden of zelfs jaren een andere nog eens tegenkomt, dat gevoel van ongedwongen, echte vriendschap onmiddellijk terug daar is. Anderzijds werden er vriendschappen en huwelijken gesmeed en gesloten die nu, meer dan 50 jaar later, nog steeds ' alive and kicking ' zijn.

De essentie van 't schureke wordt, voor iedereen die er zijn jeugd doorbracht, door Boudewijn De Groot perfect verwoord in zijn lied testament: dat zijn mijn goede jeugdherinneringen, die neem je mee zolang je verder leeft.

De schrijver draagt met veel warmte & graagte deze tekst op aan de Warre, de Welp, Suzy & Gerda, de Zaki, de Loo en Andrea.

Niets uit dit artikel mag om overduidelijke redenen, zelfs met toestemming van de auteur, worden overgemaakt aan Stad Mechelen, het Polderbestuur van Battenbroek, de waterskiclub van Mechelen, Agentschap Natuur en Bos, domein La Boverie in Jupille, café Le Bronzé in La Roche, de dienst Wegen & Verkeer, John Kay van Steppenwolf, Mercedes-Benz België, de politie Mechelen, de Helleense Republiek Griekenland en het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden.

 dv